

Lokaal Preventie Akkoord Berg en Dal: *Voorkomen is gezonder dan genezen.*

Simpelweg omdat we dit ècht geloven. Met dit preventieakkoord willen we steviger inzetten op gezondheidsbevordering. We zetten daarbij de stap naar promotie van gezond gedrag in een gezonde omgeving. Een gezonde leefstijl voor alle inwoners in Berg en Dal, daar gaan we voor!

1 ONZE GEZONDHEIDSSITUATIE

A) De Cijfers in Berg en Dal

We zijn blij met de positieve trends in de lokale leefstijl. We zien een afname van het alcoholgebruik en diabetes bij ouderen (65+), roken bij jongvolwassenen (18+) en een toename van het fruit- en groentegebruik onder volwassenen (18-65) en kinderen (0-12).

Echter in de cijfers is ook een aantal negatieve trends te zien als het gaat om gezondheid. Zo daalt de ervaren gezondheid en nemen eenzaamheid, angst en depressie klachten toe bij volwassenen (18-65). Ook zien we een toename van het overgewicht bij deze groep en een afname van het fruit- en groentegebruik bij ouderen (65+).

Er is een lichte stijging te zien van ouders die het acceptabel vinden dat hun kind onder de 18 voor het eerst alcohol drinkt of af en toe rookt. De daling in drugsgebruik bij jongeren is de laatste jaren omgebogen naar een stijging en verdient daarom ook onze aandacht.

Verder zien we in de cijfers dat de gezondheidsproblemen meer voorkomen bij praktisch geschoolden en in bepaalde gebieden. Er zijn dus voldoende uitdagingen om met elkaar aan te gaan. Sport en bewegen is hierin zowel podium als instrument om gezondheidskansen te vergroten. En we willen, gesteund door de

positieve trends, op sommige thema's nóg ambitieuzere doelen halen. We reserveren daarom in dit akkoord ook nog ruimte voor nieuwe inzichten en initiatieven.

B) Het belang van gezondheidsbevordering

Overgewicht is (wereldwijd) een groeiend probleem. Afgezien van het fysieke ongemak dat overgewicht met zich meebrengt, is overgewicht/obesitas medeveroorzaker van diverse ziekten, waaronder diabetes type II en diverse soorten kanker. Veel kinderen met overgewicht/obesitas hebben ook tijdens hun volwassenheid te maken met overgewicht/obesitas. Met een effectieve aanpak bij kinderen kan overgewicht/obesitas tijdens volwassenheid worden tegengegaan. Daarmee wordt de kans op ziektes verminderd.

Iedereen weet: (overmatig) alcohol en drugsgebruik is schadelijk voor de gezondheid. Voor de hersenontwikkeling van minderjarigen is alcoholgebruik zelfs zeer schadelijk. Alcohol en drugsgebruik heeft bij jongeren invloed op de hersenen, die tot het 25e levensjaar nog volop in ontwikkeling zijn. Alcohol en middelgebruik hebben een versturende werking op de ontwikkeling van de hersenen. Drugsgebruik kan leiden tot acute gezondheidsrisico's of gezondheidsschade op de lange termijn. Zowel alcohol als drugs hebben niet alleen schadelijke gevolgen voor de gezondheid van de persoon zelf. Voor zowel minderjaren als voor volwassenen zorgt problematisch alcohol en drugsgebruik voor negatieve gevolgen voor de omgeving. Denk hierbij aan verkeersongevallen, ziekte en verslaving (en daarmee dus ook meer zorgkosten).

Iedere week raken honderden kinderen in Nederland verslaafd aan roken. Ruim de helft van de rokers sterft aan de gevolgen ervan. Dat zijn elk jaar ongeveer 20.000 Nederlanders. Roken kan ziekten veroorzaken, zoals kanker, hart- en vaatziekten en luchtwegziekten. Ook van meerroken kunnen mensen ernstig ziek worden en er zelfs aan doodgaan.

2 WAT GAAN WE DOEN?

Dit Lokaal Preventieakkoord vormt op onderdelen een doorvertaling van het Nationaal Preventieakkoord, waarin grote landelijke organisaties afspraken met elkaar hebben gemaakt om de gezondheid van Nederlanders te bevorderen. We sluiten hierbij aan op de thema's die genoemd staan in het Nationaal Preventieakkoord : afspraken om roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik tegen te gaan. Daarnaast gaat het juist ook om invulling van lokale wensen en behoeften.

We willen met dit Lokaal Preventieakkoord structuur aanbrengen in wat we (gaan) doen, om hiermee draagvlak te vergroten voor preventie en de integraliteit van de aanpak te verstevigen. Allereerst willen we met dit Preventieakkoord inzetten op het versterken van de programma's en aanpakken die er al zijn om zo toe te werken naar een grotere impact. Voorbeelden hiervan zijn onze aanpak op de thema's roken en alcohol.

Daarnaast is het Lokaal Preventieakkoord voor ons een groeidocument. We laten daarbij ruimte voor nieuwe ontwikkeling, inspiratie en voortschrijdend inzicht. Dit kan leiden tot nieuwe thema's, doelen en acties. Bijvoorbeeld op het gebied van mentale gezondheid. Om zo groot mogelijke impact te creëren met elkaar.

Ons preventieakkoord is opgebouwd uit drie pijlers:

- Samen maken we een gezonde omgeving
- Samen promoten we een gezonde leefstijl
- Verantwoord alcohol- en drugsgebruik

De ambities van de pijlers van het preventieakkoord zijn een aanvulling op de plannen uit het Lokaal Sport- en Beweegakkoord om het dagelijkse bewegen structureel sporten te bevorderen. Het Sport- en Beweegakkoord en het Preventieakkoord vullen elkaar aan en versterken elkaar op onderdelen.

3 WAT ZIJN ONZE AMBITIES?

1. SAMEN MAKEN WE EEN GEZONDE OMGEVING

A) Onze ambitie

We vinden het belangrijk dat alle inwoners en met name onze kinderen en jongeren opgroeien in een omgeving, waarin de gezonde keuze de logische keuze is. We zetten ons daarom in om onze gemeente tot een gezonde omgeving te maken. Een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag. We hebben daarbij extra aandacht voor de omgevingen waar kinderen en jongeren veel komen. De omgevingen waarop we ons richten zijn de Buurt, School, Werk en Sport. We zetten daarbij in op een gezonder aanbod van eten en drinken, meer bewegen en een rookvrije omgeving.

B) Een greep uit wat er al gebeurt

Onderstaand gebeurt al en willen we met hulp van het preventieakkoord verder versterken:

- We stimuleren de komst van gezonde sportkantines. Dit zijn kantines waar ook de gezondere producten worden aangeboden, hiermee zorgen we dat mensen makkelijker de gezonde keuze maken. We ondersteunen sportclubs die hierop ambities hebben.
- We zetten in op het rookvrij maken van sportaccommodaties en speelplekken. We beginnen daarbij met de gemeentelijke accommodaties en zetten samen met clubs stappen in het rookvrij maken van hun sportaccommodaties.

C) Onze extra inzet

We willen daarnaast extra gaan inzetten op de volgende punten:

- We werken aan een rookvrije leefomgeving.
  - We zetten in op het rookvrij maken van sportaccommodaties en speelplekken. We willen in 2025 bereiken dat 50% van de sportverenigingen en 75% van de speelplekken in de gemeente rookvrij zijn.
- We werken aan een beweegvriendelijke leefomgeving, waarin we aandacht hebben voor zowel recreatief bewegen als functioneel bewegen. Lopen en fietsen worden ook als dagelijkse mobiliteit gestimuleerd / gefaciliteerd.

- We werken aan een gezonde voedselomgeving. We zien een beeld voor ons waar de verleiding voor de gezonde voedselkeuze minstens net zo groot is dan die van het ongezonde aanbod. En dat niet alleen in de kantine, maar ook in de winkel en op straat.

2. SAMEN PROMOTEN WE EEN GEZONDE LEEFSTIJL

A) Onze ambitie:

Onze gezondheid wordt uiteindelijk beïnvloed door onze eigen leefstijl en gedrag. De keuzes die individuen maken beïnvloeden hun eigen gezondheid. We willen onze inwoners helpen om gezondere keuzes te maken. We zetten daarbij in op het versterken van de gezondheidsvaardigheden vooral ook bij onze jeugd en zetten daarbij in op gezondheidsvoorlichting. We willen programma's die de leefstijl van onze inwoners positief beïnvloeden mogelijk maken. Dit om zo onze inwoners te helpen de gezonde keuze te maken.

B) Een greep uit wat er al gebeurt

Onderstaand gebeurt al en willen we met hulp van het preventieakkoord verder versterken en verbreden waar nodig:

- Jaarlijks gesprek met elke school over de gezonde school aanpak en welke thema's dit jaar worden opgepakt;
- De gezondheidsmakelaar school en jeugd helpt scholen om een voedingsbeleid op te stellen en te implementeren. Hierbij wordt o.a. gebruik gemaakt van EU-schoolfruit. Met EU-Schoolfruit ontvangen scholen 20 weken gratis groente en fruit voor alle leerlingen.
- De gezondheidsmakelaar adviseert scholen en kinderopvang hoe zij de methode Jong leren Eten kunnen inzetten. Denk hierbij aan moes tuinieren, koken of een excursie/ gastles op het gebied van voeding.
- Alle coalitiepartners van kansrijke start Berg en Dal volgen de [e-learning Rookvrije Start](#)
- Alle coalitiepartners van kansrijke start Berg en Dal werken met de materialen uit de [Toolkit Rookvrije Start](#)
- Laagdrempelige sportlessen voor uitkeringsgerechtigden om fysieke en mentale fitheid te vergroten

C) Onze extra inzet

We willen daarnaast extra gaan inzetten op de volgende punten:

- We onderzoeken de gezonde leefstijlinterventies (GLI) op verbeterkansen en verzilveren deze daar waar mogelijk. We zien mogelijkheden om in te zetten op verbeteren van het gebruik van GLI's; overzicht in aanbod, stimulering doorverwijzing, kwaliteit keten optimaliseren, diversiteit aanbod (laaggeletterden, kinderen, nieuwkomers), uitvoering doelen in het Lokaal Sportakkoord waardoor het bewegen in een sociale context wordt gestimuleerd
- We willen programma's en initiatieven gericht op gezonde leefstijl mogelijk maken. Denk aan programma's op school of op werk en de gecombineerde leefstijlinterventies (GLI's).

- We zetten nog meer in op gezondheidsvoorlichting op school. De school is voor kinderen de uitgelezen plek om een gezonde en actieve leefstijl te stimuleren.
- We geven uitvoering aan het Lokaal Sportakkoord. We gebruiken het momentum van het Lokaal Sportakkoord om het Lokaal Preventieakkoord aan te sluiten. De daar gestelde doelen stimuleren een gezonde leefstijl op diverse wijzen voor verschillende doelgroepen.

3. VERANTWOORD ALCOHOL- EN DRUGSGEBRUIK

A) Onze ambitie:

Het doel is om het alcohol- en middelengebruik in onze gemeente te verminderen door in te zetten op handhaving en preventie. We willen vooral inzetten op jongeren: onder 18 drinkt niemand, na 18 jaar zo weinig mogelijk. Hetzelfde geldt voor drugsgebruik. We benoemen drie concrete resultaten:

- Afname van alcoholgebruik en de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik onder de 18 jaar met focus op klas 2.
  - Doelstelling is dat in 2026 maximaal 30% (nu 44%) in klas 2 ooit alcohol heeft gedronken en 10% (nu 18%) in de laatste 4 weken.
- Afname van dronkenschap en de schadelijke gevolgen van excessief alcoholgebruik bij jongeren
  - Doelstelling is dat in 2026 minder dan 20% van de minderjarigen ooit dronken of aangeschoten is geweest. Nu is dat 25%.
- Stijgende trend in softdrugsgebruik bij jongeren weer doen dalen.

B) Een greep uit wat er al gebeurt:

Onderstaand gebeurt al en willen we met hulp van het Preventieakkoord verder versterken:

- Educatie, ondersteuning en vroeg signalering bij 3 groepen: Alcoholverstrekkers, School en Ouder
- Iriszorg, Forte Welzijn en GGD verzorgen diverse cursussen en voorlichtingen bij de 3 genoemde groepen.

C) Onze extra inzet:

We willen daarnaast extra gaan inzetten op de volgende punten:

- We werken aan het verminderen van alcoholgebruik en vergroten van bewustzijn over alcoholgebruik bij jongeren. We willen programma's en initiatieven die hieraan bijdragen mogelijk maken.
- We werken aan het verminderen van drugsgebruik en vergroten van bewustzijn over drugsgebruik bij jongeren. We willen programma's en initiatieven die hieraan kunnen bijdragen mogelijk maken.

4 HOE GAAN WE HET DOEN?

Dit Lokaal Preventieakkoord is een uitnodiging aan de partners waarmee we samenwerken aan de gezondheid van onze inwoners. Het succes van het Lokaal Preventieakkoord is daarmee een gedeelde verantwoordelijkheid. Gezamenlijk werken we aan preventie. Plannen en ideeën van organisaties voor een gezonde leefstijl en die passen bij de ambities willen we vanuit het Lokaal Preventieakkoord mogelijk maken.

Naast nieuwe ideeën willen we vooral extra inzetten op aanpakken en programma's die lopen en die succesvol zijn. Deze programma's willen we verbreden en versterken. Daarvoor gaan we in gesprek met de betrokken organisaties om te kijken hoe we vanuit deze programma's nog meer gezondheidsimpact kunnen maken.

De samenwerkingspartners kunnen plannen en ideeën indienen die bijdragen aan eerdergenoemde doelstellingen. De beoordelingscommissie heeft als doel de samenhang binnen de uitrol van het akkoord te bewaken, voorgestelde plannen te beoordelen en daar waar nodig om aanscherping vragen, en in het verlengde daarvan te besluiten over besteding van het beschikbaar budget op basis van ingediende plannen. Ook zal de commissie de verbinding leggen met andere relevante initiatieven en partijen zoals het Sport- en Beweegakkoord en het Sociaal Atelier.

5 WAT MAG HET KOSTEN?

Alle Berg en Dalse organisaties die het Preventieakkoord hebben ondertekend kunnen een aanvraag indienen voor uitvoeringsbudget. Plannen kunnen op elk moment worden ingediend door initiatiefnemers. Bij de beoordeling van de aanvraag kijkt de beoordelingscommissie naar de volgende zaken:

- Uitvoering van het plan sluit aan bij één of meerdere thema's uit het akkoord.
- Het plan wordt in samenwerking met andere organisaties (partners) uitgevoerd.
- De aanvraag gaat gepaard met een plan waarin doelstelling, doelgroep, aanpak, thema preventieakkoord en financiën zijn beschreven.
- Het idee komt zonder financiële ondersteuning niet tot stand. Tegelijkertijd, kan het initiatief bestaan, ook als de financiële bijdrage ophoudt (borging).
- De kosten zijn in verhouding tot het verwachte resultaat.
- De resultaten van de activiteit worden zichtbaar gemaakt via 'tellen en vertellen'

Aanvragen kunnen worden ingediend via het [bijgevoegde aanvraagformulier](#).

Er is een jaarlijks uitvoeringsbudget van € 20.000,- beschikbaar gesteld vanuit het Rijk om plannen die bijdragen aan de ambities van het Lokaal Preventieakkoord te realiseren.

6 BIJLAGEN

BIJLAGE 1. AANVRAAGFORMULIER LOKAAL PREVENTIEAKKOORD

Compleet ingevulde formulier mailen naar: preventieakkoord@bergendal.nl

Onderdeel	Inhoud												
<i>Naam initiatief</i>													
<i>Korte omschrijving</i>	Wat is de kern van het initiatief dat je wilt uitvoeren?												
<i>Doel</i>	Wat wil je concreet bereiken met het initiatief (beoogd meetbaar resultaat)?												
<i>Doelgroep</i>	Welke doelgroep(en) wil je bereiken (kenmerken, aantallen, locatie)?												
<i>Thema's</i>	Aan welk van de thema's van het Lokaal Preventieakkoord is dit initiatief gekoppeld (graag aankruisen)? <ul style="list-style-type: none"> • Samen maken we een gezonde omgeving • Samen promoten we een gezonde leefstijl • Verantwoord alcohol- en drugsgebruik												
<i>Aanvrager</i>	Wie is/zijn kartrekker/hoofdaanvrager?												
<i>Betrokken samenwerkingspartners</i>	Geef aan welke partners deel uitmaken van de actie en wat hun voornaamste rol is												
<i>Randvoorwaarden</i>	Wat is er nodig om het initiatief te kunnen uitvoeren?												
<i>Begroting (Kosten)</i>	Welke kosten zijn aan de uitvoering van het project verbonden? <table border="1"><thead><tr><th>Kostenpost</th><th>Kosten</th></tr></thead><tbody><tr><td>.....</td><td>€</td></tr><tr><td>.....</td><td>€</td></tr><tr><td>....</td><td>€</td></tr><tr><td>....</td><td>€</td></tr><tr><td>Totale kosten</td><td>€</td></tr></tbody></table>	Kostenpost	Kosten	.....	€	.....	€	....	€	....	€	Totale kosten	€
Kostenpost	Kosten												
.....	€												
.....	€												
....	€												
....	€												
Totale kosten	€												

	<p>Voor welk deel van de kosten wilt u een beroep doen op het uitvoeringsbudget Preventieakkoord? Zijn er ook elders aanvragen gedaan voor dit initiatief? Benoem in de begroting ook de eigen inbreng in mensen en/of middelen om het initiatief mogelijk te maken.</p>
<i>Planning en looptijd</i>	<p>Voeg hier een planning toe waarin beschreven staat wanneer de activiteiten zullen plaatsvinden. In welke periode wordt het initiatief uitgevoerd? Wanneer is de startdatum? Wanneer is de geplande einddatum?</p>
<i>Borging</i>	<p>Hoe zorgen jullie ervoor dat het initiatief geborgd wordt?</p>
<i>Contactgegevens</i>	<p>Naam, telefoonnummer, e-mailadres</p>
<i>Datum aanvraag</i>	

BIJLAGE 2. PARTNERS PREVENTIEAKKOORD

Hieronder staan de partners die middels ondertekening van dit akkoord hebben aangegeven te willen bijdragen in de realisatie van onze ambities en zo een bijdrage willen leveren aan de gezondheid van onze inwoners.